

Off. 22/11. 1946

Biskopene retter henvendelse til justisministeren om rettsoppgjøret.

«Det må alvorlig markeres at det er retten og ikke utelukkende straffen det kommer an på.» — «Oppreisingsmuligheten må fram klart og markert.»

Biskopene som nylig har vært samlet til møte, har sendt sjeften for Justisdepartementet en henvendelse angående rettsoppgjøret, i hvilken biskopene går sterkt inn for at adgangen til oppreisning for de dertil egnede må kunne åpnes snarest mulig.

Etter å ha redegjort for kirkens syn på grunnlaget og utformningen av rettstanken i lover og anordninger hevder biskopene at forutsetningen må være at det generelt hersker tillit til de organer som har å gjøre med utformningen av lovverket.

Det heter videre i henvendelsen: Under det pågående rettsoppgjør har det i kirkens kretser hersket det syn at retten måtte bli gjennomført uavkortet, men at den største og den egent-

lige folkeoppgave venjet oss etterat retten hadde tatt. At det under et så plutselig og et så overveldende oppgjør måtte komme til å skje atskillig som ikke svarte til idealet, må ikke få lov til å skygge over det faktum at viljen til å gjøre det rette var til stede. Det kunne imidlertid — også med tanke på fremtidens oppgaver — vært ønskelig om det var gitt et klarere uttrykk for den erkjennelse at det, i den første tid etter frigjøringen, her og der forekom klanderverdige, stundom ytterst beklagelige ting. Vi må alle være med og bære et fellesansvar for dette. Det dreide seg ganske visst om unntagelser, en viss egenmektighet hos underordnede, og de som overdriver forholdet, tjener ikke sannheten. Men urett er urett, hvem som enn begår den, og det som i seg selv er lite, kan under omstendigheter veie tungt. Vi vil i forbindelse fremheve at hver gang vi hadde foranledning til å bringe konkrete tilfelle av denne art fram for våre øverste myndigheter, ble der tatt på sakene med et alvor og en energi som bare kunne bekrefte tilliten.

Den langsomhet som dessverre har fått prege rettsoppgjøret, kan unektelig synes å ha medført en senkning av vår rettsstandard. Dette gjelder særlig forundersøkelse med varetekt og den lange ventetid når en streng dom skulle innankes for høyere instans. Dette forhold er forvoldt utelukkende ved det store antall av dem som hadde forbrutt seg. Hadde de selv vært færre, hadde hver av dem fått raskere avgjørelse. Like fullt kan det ikke nektes at visse forhold i denne henseende virker tyngende på rettsbevisstheten. Vi bør vise full forståelse for det rettslige abnorme i den oss påtvungne langsomme avviking og fortsatt gjøre alt for en samtidig rett og rask behandling. På den annen side ville en kunstig forminskelse av antallet av forbrytelser ved å la det skure for storparten av tilfellene, uvegerlig ha betydd svekkelse av rettsholdningen, en forfuskning av opprenskingen, og ville dermed også ha stengt veien til fremtidig klar forsoning og oppreisning for de enkelte.

Mer tyngende enn det her nevnte forhold har det virket at også uskyldige, særlig barn og andre pårørende, fikk lide, ofte unødige, og at der kunne forekomme tilfeller til usaklig mistenke-

liggjørelse. Der er unektelig blitt slått sår som samfunnet lenge vil lide ved. Ansvar for hva her er skjedd maner oss til varsomhet og til å hjelpe til rette på alle vis, ikke minst med gjenopptagelse i arbeid, uten at det må få gjøre oss usikre angående selve rettens hevdelse. Vårt felles ansvar må få desto større betydning for den neste fase i folkeoppgjøret: erobringen og gjenreisningen. Overfor dem som med eller uten grunn er forblindet av den bitterhet mot samfunnet som i enkelte kretser i dag er et faktum, må oppgaven være å løse deres bitterhet, ikke å egge eller befeste den. I kraft av sin urokkelige rettsheldelse får samfunnet en desto større frihet til, uten at rettsprinsippene krenkes, å gå inn for forsonlighet der hvor mulighetene finnes. Vi må være oppmerksomme på at disse muligheter også avhenger av vår holdning, ikke bare av de andres.

I kraft av den plikt som kirken — i full solidaritet med rettstanken — på dette område må ha, og ut fra de erfaringer vi blant annet har gjennom våre representanter i og utenfor fengslene, er det vi i dag vender oss til Justisministeren angående den foran nevnte detalj i straffeloven, en detalj som vi meener har ydretrekke de konsekvenser for det som særlig ligger oss på hjertet.

Vi er klar over at ved benådning av Kongen normalt er adgang til å resolvere løslatelse på prøve også for den vanlige % av straffen er avsonst. Men fiels vil denne vei åpenbart måtte bety en altfor stor arbeidsbelastning for Justisdepartementet — ja, helt uoverkommelig — dels vil en lovmessig åpnet adgang til enda tidligere løslatelse være et psykologisk sterkt virkende moment. Det ville vise samfunnets vilje til å åpne veien for alle som kan og bør få sin nye chance og finne veien tilbake til folkets fellesskap.

Nor norsk rettsvesen har instituert en mulighet for straffeavkortning og har lagt avgjørelsen hos den lokale fengselsdireksjon, vil det ikke kunne betegnes som noe nytt prinsipp om man isteden for % setter en mindre brøk. Det vil heller ikke være noe nytt om man fremdeles anser fengselets folk som de beste til å bedømme de individuelle forhold.

Vi tenker oss da, og ber Justisministeren overveie muligheten av at det ved lov blir fastsatt at når der er idømt straff etter landssvikanordningen, resp. de tilhørende paragrafer i straffeloven, så skal fangen etter individuell bedømmelse kunne løslates på prøve når en mindre del av straffetiden er forløpt enn to tredjedeler, slik at brøken kan bli mindre ettersom straffetiden er lengre — stadig de individuelle forhold tatt i betraktning. Det er nødvendig for oss å peke på at benådningsretten under dette vil bestå uforandret og altså åpne veien endog for hel straffeettergivelse i de rent særlige tilfelle.

Et viktig moment er den mulige ettergivelse også av rettighetstap. Gjenervervelse av tapte statsborgerlige rettigheter følger i dag ikke automatisk ved ettergivelse av selve straffen, men avgjøres av særlige instanser i henhold til lov. Vidt vites er der ikke hittil gitt lovregler for en tilsvarende ettergivelse av tillitstap. Uten at det blir skapt en slikt vei til å få rettighetstap opphevet, vil andre foranstaltninger til oppreisning nytte lite. Vi har innført tillitstap som et saklig konsekvens av tillitsbrudd. Tilsvarende, må der innføres muligheten for tillitsvervelse som det egentlige moment i gjenreisningen. Ikke minst må her tenke på de mange såkalte «snakke» som ikke får straff, men isteden blir lagbøter, kombinert med det langt mer tungtværende rettighetstap.

Vi er klar over den innvending at det kan synes for tidlig å fremme et eventuelt lovforslag i denne sak. Noen vil kunne si at nå — et slikt vedtak blir gjort, vil det få utseende av at straffutmålingen ved de ennu gjenstående domfellelser blir halvt illusorisk. Til dette er å si at den i alle år bestående regel om 2/3 avkortning aldri er blitt oppfattet som rettsvekkende, heller tvert

Prisene på råfisk forhøyes.

Som resultat av forhandlinger mellom Prisdirektoratet og fiskerorganisasjonene.

I de siste dager har det, som nevnt i morgennumret, vært ført forhandlinger mellom Prisdirektoratet på den ene side og representanter for Norges Fiskerlag og Råfisklaget på den annen side om fiskeprisene for 1947. Forhandlingene ble tilendebåret tirsdag.

Man er blitt enige om en avtale, hvoretter fiskerne vil få prisforhøyelse for all fisk som går til saltfisk, klippfisk og tørrfisk, mens prisen på fisk som anvendes til ising eller frysning blir den samme som den var siste vinter. Det blir visstnok også et mindre tillegg på leverprisen.

Når arbeiderne har fått lønnsforhøyelse og bøndene har fått høyere priser på jordbruksproduktene, har man funnet det rimelig at også fiskerne fikk prispålegg — så meget mere som prisene på eksportproduktene betinger vesentlig høyere råfiskepriser enn de fiskerne har fått i år.

Prisdirektoratet har jo, som det har vært opplyst i Stortinget, også innkassert mangefoldige millioner på årets fiskeeksport.

av dette arket

OBS

På baksiden av oppklebingsarket
Artikkel om Hansin 1949 OBS

forts. baksiden